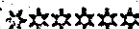

Nro. 48.

**A' FELS. CSASZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indólt Béteből Kedden Junius 15-ik napján 1813-dik
esztendőben.

Prussia Birodalom.

*A' föld népének közönséges felkeléséről kid-
dott Kir. Rendeléseknek további folytatása.*

*A' felkelő földnépének organisatiójáról
vagy formálásáról.*

32.) A' Felkelő földnépe gyalogokból és lo-
vasokból áll.

33.) Minden 80 — 100 embert egy Kapitány,
minden 40 — 50 embert egy hadnagy kormányoz,
ha azok gyalog szolgálnak.

34.) Minden 40 — 50 lovas ember egy kom-
paniát teszen, és egy lovas Kapitánytól vezérel-
tetnek; 20 — 25 lovas embert egy hadnagy igaz-
gat.

35.) Kissebb csoportokat egy káplár, vagy

A a a

all-tiszt kommandiroz. Egy all-tisztre 8 — 10 köz ember bízatik.

36.) A' Kapitányok az első három hónapban a' Kerületbeli Commendánsoktól fognak ki neveztetni, annakutánna, ha üres hely leszen, magától a' felkelő földnépétől. — A' több fő tiszteket és alltiszteket maga a' felkelő földnépe választja; de az illy választás elsőben a' birto kos és vagyonos emberektől, a' Status- és Közönségbeli tisztviselőktől, a' falusi bíráktól, uradalombéli gazdáktól, erdőtisztektől, és falusi oskola tanítóktól fog függeni.

37.) A' gyalog és lovas Kapitányok jobb karjokon fekete és fehér pántlika kötőket, a' hadnagyk is illyen kötőket, de bal karjaikon fognak viselni.

38.) A' tisztektől való függés csak addig tart, míg a' felkelő földnépe, míg a' fegyverben való gyakorlás, vagy az ellenség ellen való valóságos szolgálattal ideje alatt tart; ilyenkor igen szoros a' tisztektől való függés, és az engedetleneket a' hadi ítélő szék eleibe lehet idézni 's megbüntetni.

39.) A' felkelő földnépének semmi forma ruhája nem leszen, mivel az által az ellenségtől megesmértetnének, és annak üldözésére kitétetődnének.

40.) A' jelenvaló háború alatt ugyan semmi zászlói nem lesznek a' felkelő földnépének: mindazáltal azok a' közönségek, mellyek leg derekasabban, 's leg serényebben fogják magokat viselni, a' háború végződése után zászlókat nyernek megjutalmaztatásokra; és az illy zászlók örök emlékezetnek okáért a' templomokban függesztetnek fel, és a' közönséges parádékban és

bútsújárásokban a' Közönségek előtt fognak hordatni.

A' fegyveres tárakról, és a' felfegyverkezésről.

41) Minden all-kerületnek egy olly fegyvertára fog lenni, melyben azoknak fegyvereik tartatnak, a' kik magoknak fegyvereket nem szerzhetnek, hanem azokat vagy a' közönségek vagy a' városok adják nékik.

42) Mindazáltal a' védelmező deputatióknak ítéltektől fog az függeni, ha nem lenne é jobb a' felkelő földnépnek minden fegyverét az illy fegyvertárakban tartani. — Semmi meghatározott fegyverek ugyan nem lesznek: mindazáltal minden lovas felkelőnek leg alább egy dárdájának, egy szekertzéjének, vagy egy tsákányának, a' gyalog felkelőnek pedig egy szekertzéjének, és vasvillájának kell lenni. E' mellett a' gyalogság a' tarisznyáról, tábori palatokról, a' lovas pedig az abrakos tarisznyáról el ne felejtkezzen.

43) A' felkelő földnépének fegyverei lesznek: mindennemű puskák bajonettel (bagnéttel, vagy péterkéssel) vagy a' nélkül, dárda, nyárs, vasvilla, kard, szekertze vagy fejsze, visszafordított kasza s. a. t. Hogyha puskába való golyó bise nem lesz, minden némű srétnek, feldarabolt ónnak, vagy vasnak hasznát veheti; arra való nézve minden puskásnak elegendő puskaporának, golyóbisának, vagy ón darabjának kell lenni.

44) A' fegyvertárakat nem a' tábori és országos utak mellett, hanem az erdőkben, és a' járattan helyeken kell tsinálni, egy kevéssé bé is lehet azokat sántzolni, a' hol a' felkelő földnépet vasárnapokon és más innepnapokon a' fegy-

verben is gyakorlani lehet. Ottan a' felkelő földnépének tsoportjai is öszve gyűlhetnek, felváltathatnak, kiállíttathatnak, és arra vigyáznak, hogy onnan senki semmit el ne vigyen, és semmi meg ne romollyon.

45.) A' ki az illy fegyvertárat az ellenségnek elárúlja, meglövetik.

A fegyverben való gyakorlásokról és jeladásokról.

46.) A' felkelő földnépe vasárnapokon, isznapnapokon, és az esteli órákon gyakoroltasson a' fegyverben, és a' következőkből álllyon: gyakoroltasson a' tsoportban és rendbevaló állásban, 's fordulásokban, minden tármanélkül és halkal való marsirozásban, a' dárdáknak és vasvilláknak forgatásában, 's azokkal az ellenséges lovasságnak vissza hajtásában; a' puskákkal való lövésben, a' völgyekben, a' tetők és erdők hátok megett való tsoportos elállásban, egyenként való kémlelésben, patrollirozásban (tzirkálásban), a' faluk, tsűrök mellett, az erdőkben, a' tetők megett való elrejtésben, 's onnan hirtelen és észrevehetetlenül való kiugrásban, lármával, és egymás mellett megtámadni, a' sántzokban, a' bokrok, sövények és házak megett való állásban, magoknak vagy magánosan vagy tsoportban való vissza húzásokban, s. a. t.

47.) A' felkelő földnépet a' szolgálatból kilépett katonák tartoznak minden vonakodás nélkül tanítani.

48.) Minémű jeladásokkal kellyen a' felkelő földnépét öszve hívni, harang vonással é, rakéták által é, vagy tüzes póznák által? azt a'

helységeknek kell meg gondolni. Sőt azt is világosan meg mondják, ha úzni kell é az ellenséget, vagy pedig csoportosan vissza vonnyák magokat az előtt. — Az első jeladásra mindennek a' fegyverestárhoz kell menni.

(A' többit a' jövő posta napon).

A' Prusszus Generál Lajtnant *Bülow* corpsa, a' mint a' Berlieni tudósítások tartják, megtehetősen előbre nyomult, és fő hadi szállását *Herzbergbe* a' Torgau felé vivő úton tette által. — Egy 20000 emberből álló Orosz corpus *Posen*ből az *Odera* felé marsirozik Gróf *Tolstoy* pedig, a' mint hírlelik, 40000 emberrel a' *Wistula* folyóvíztől *Pósen* felé.

Potsdám környékéről következő tudósítások olvastatnak a' Berlieni 20-ik Májusi újság levelekben: *Baumgartenbrücttől* *Kopnikig*, minden pontokon sántzok ásatnak, az erdők bévágatnak, a' föld színe vízzel borítottatik bé. *Berlinből* a' Királyi hertzeg asszonyok más bátorságosabb helyre mentek, a' kasszák és archivumok (leveles táruk) másuvá vitettek, a' nevezetesebb Királyi tisztviselő személyek az *Odera* jobb partjára menni parantsoltattak, de nem azért, hogy az ellenségnek oda való bemenetelétől félnének, hanem eleve való gondviselés végett, ne hogy balra fordúlván a' hadi szerentse, készületlenül találtassanak, 's prédájává legyenek az ellenségnek.

Hadi Történetek.

I. *A' múlt posta napon költ Magyar Kurir* 47-ik darabjának 662-ik lapján félbe szakadt tziikkelynek folytatása.

Maga *Napoleon* Császár Május 18-ik napján

indult ki Drézdából, annak éjjelén *Harthaban* halt, 's más nap 10 órakor dél előtt Bautzenhez érkezett, azt az egész napot az ellenség fekvésének megvizsgálására fordította, és ki is tanulta, hogy a' *Barclay de Tolly*, *Langeron*, és *Sasz* Orosz Generálisoknak corpusaik, és a' *Kleist* Prusszus Generál hadi serege, az egyesült nagy armádival öszve kaptoltattak, mellyet velek együtt 150 — 100 ezer emberre lehetett betsúlni.

Május 19-ik napjának estéjén következé módon fekütt az ellenség. Jobb szárnya azokhoz a' hegyekhez vólt támasztva, mellyek nagy erődökkel vóltak bésádvé, és Bautzentől közel egy óráni földre, a' *Sprée* folyóvíz felé, perpendicularis líneában állottak. — Az ellenséges armáda centruma, az az, a' dereka Bautzenhez támaszkodott, melly város sok lövő résekkal vólt felkészítve, bésántzolva, és redutákkal, az az, négy szegletű sántzokkal körülvéve. Az ellenség jobb szárnya azokhoz az eleve meg erősített dombokhoz támaszkodott, mellyek *Nümschütz* felé a' *Sprée* folyóvíznek szoros helyekből való kifolyását (debouchéit) fedezték; a' frontját a' *Sprée* folyóvíz felé fordította. Ezután az erős positio után második is következett.

Hátrább 3000 ölnire sok felhányt földet és sántzokat lehetett látni, a' mellyek az ő második postiójoknak vóltak jelei. Bal szárnyok hátrább 2000 ölnire, *Hochkirchen* falu előtt épen azon hegyekhez támaszkodott, a' mellyekhez az első postio vólt támaszkodva. A' dereka három bésántzolt faluhoz vólt dülve, a' hol annyi földi erősségeket készítettek, hogy azokat erős váraknak lehetett tartani, a' centrumnak három ne-

gyed részét ingoványos és csak nem hozzájárulhatatlan fölé vette körül; végtére a' jobb szárnyának is hasonló bésántzolt faluk és dombok mellett való fekvése volt. — Az ellenséges ármádának frontja, az az, külső oldala mind az elsőbb mind az utolsobb positionak mintegy másfél Frantzia mértföldre volt kiterjeszkedve. — A' két Fejedelemnek fő hadi szállása *Nechernben* volt.

Azon napon, t. i. Majus 19 ikén következendő volt: Az ármáda jobb szárnyán a' Reggiói hertzeg (*Marsal Oudinot*) állott, a' Sprée folyóviz bal partyához támaszkodott, és az ellenség bal szárnyától ezen völgy által választatott el. A' Tarenti Hertzeg (*Marsal Macdonald*) Bautzen előtt a' Drézdai útnak két oldalán állott, a' Ragusai hertzeg (*Marsal Marmont*) Bautzentől balra, Nimschitz faluval által ellenben. Generál *Bertrand* a' Ragusai hertzeg corpusának bal szárnya felé, és egy szélmalomhoz, és egy erdőhöz támaszkodott, és úgy tette, mintha Jaselitzből az ellenség jobb szárnya ellen igyekezne menni. — A' Moszkvai Hertzeg (*Marsal Ney*), *Lauriston*, és *Reynier* Generálisok Hoyerswerdában, a' Berlinben vivő úton, a' líneán kívül, és a' mi bal szárnyunk megett állottak.

Fülébe menvén az ellenségnek, hogy Hoyerswerda felől egy nagy corpus marsirozzon feléje, úgy vélekedett, hogy a' Császár az ő ármádájának jobb szárnyát akarja megkerülni, a' tsatamezőt megváltoztatni, és az ő sok fáradsággal készített bésántzolásait haszonvehetetlenekké tenni. Mivel a' Generál *Lauriston* eljövételéről semmit sem tudott, nem hitte, hogy az ő cor-

pusa 18 — 20 ezer emberből álljon. Arra való nézve Majus 19-ik napján, reggeli 4 órákor York Generált 12000 Prusszus, és Barclay-de Tolly Generált 13000 Orosz katonákkal ellene küldötte. Az Oroszok *Klixba*, a' Prusszusok *Weisigba* állottak ki.

Azonközben Fr. Generál Gróf *Bertrand*, *Petry* Generált egy Olasz osztály sereggel *Königswarth*ba küldötte oly végzel, hogy a' mi elküldött corpusainkal való egyesülést fenn tartsa. Ő ugyan még délbe oda ért, de rossz intézeteket tett, meg nem vizsgálta a' közel fekvő erdőt; strázsáit is rosszul állította ki, és 4 órákor nagy *Hurra* kiáltással megtámadtatván az ellenségtől, egynéhány batallionok öszve zavarodtak, 600 embert elvesztett, a' kik közt *Balathier* olasz osztályos Generális sebbe esve vőlt, ezen kívül 2 ágyút és 3 puská poros szekeret; de minekutánna az osztály sereg fegyverhez nyúlt volna, az erdőhöz támaszkodott, és keményen ellentállott az ellenségnek.

Minekutánna Gr. *Walmy* a' lovassággal oda érkezett volna, az olasz osztály sereg eleibe állott, 's vissza vette *Königswarth*t. Azon szempillantásban Gr. *Lauristonnak* az a' corpora is oda érkezett, melly a' Moszkvai hertzeg corpora előtt marsirozott, hogy az ellenségnek *Hoyerswerdatól Weisigig* kinyúló positióját megkerülye. Mindjárt elkezdődött a' verekedés, és ha egy mély úton által nem kellett volna menni, melly miatt a' Fr. seregek elkóstek, egészen semmivé tétetett volna a' Generál *York* corpora; de így is 3 óráig tartott a' verekedés, és az ő corpora hátrább veretett, és a' *Sprée* vizé.

nek túlsó partyára üzetett. — Ezt a' Weissig mellett esett tsatát, 's annak környülállásait bővebben elő fogja adni a' Fr. Monitor ezután.

Majus 19-ik napját követett éjjel tehát a' Weissigi positióba maradt Gróf *Lauriston*, a' *Moszkvai hertzeg* Maukersdorffban, Gróf *Reynier* pedig egy órával hátrább, következésképen szemlátomást megkerülték az ellenség positiójának jobb szárnyát.

Majus 20-ik napján, reggeli 8 órakor a' Bautzenen túl fekvő tetőkre ment a' Császár, és a' Reggiói Hertzegnek megparantsolta, hogy mennyen által a' Sprée vizén, és támadja meg azokat a' hegyeket, a' mellyekhez az ellenség bal szárnya támaszkodott; hogy a' Tarenti hertzeg (Marsal Macdonald) Bautzen és azon hegyek között készítesse a' Spréen egy hidat; hogy a' Ragusai hertzeg (Marsal Marmont) egy más hidat is tsináltasson azon a' vízen, azon a' helyen, a' hol ez a' folyó-víz balra, Bautzenhez fél óránira tsavarodást teszen; a' Dalmátziai hertzegnek (Marsal Soultnek) a' kire a' Fr. armádia derekának vezérlését bizta, hogy a' Sprée folyóvízen mennyen által, és háborgassa meg az ellenség jobb szárnyát; végtére a' Moszkvai hertzegnek, kinek vezérlése alatt a' 3-ik corpus, Gr. *Lauriston*, és Generál *Reynier* vóltanak, hogy mindnyájan által menvén Klix falu szomszédtságában a' Sprée folyóvízen, kerüllyék meg az ellenség jobb szárnyát, és Würscheni fő hadi szállását, 's onnan marsirozzanak Weissenberghez.

E' meglévén, délben az ágyúzás elkezdődött. A' Tarenti hertzegnek semmi szüksége nem

volt a' híd tsináltatásra, készen talált egy kő hídát, mellyen erőszakosan által is ment. A' Ragusai hertzeg a' parantsolat szerént hídát tsináltatván, azon a' maga corpusát a' Sprée tulsó partjára vezette. Az ellenségnek hat óráig tartó mérges ágyúzása, és egynehány sikertelen meg támadása után Generál *Compans* Bautzent elfog laltatta, azt mivelte Generál *Bonnet* is Alsó Kaynával, és azt a' dobot, melly néki az ellenség positiójának egész derekát hatalmába ejtette, sebes lépéssel el foglatta; a' Raggioi hertzeg az említett tetőket az ellenségtől elvette, és azt esteli 7 óraker a' második positiójába, az az, fekvésébe vissza nyomta. — Generál *Bertrand*, által ment ugyan a' Sprée vizének egyik ágán, de még is megtartotta az ellenség azokat a' tetőket, a' mellyek az ő jobb szárnyát támogatták, s annál fogva, a' Moszkwai hertzeg corpora és a' mi ármádiánk hozt meg maradt.

Esteli 8 óraker Bautzenbe bément a' Császár, a' hol valamint a' lakosoktól, úgy az Előjáróktól is olly szívességgel fogadtatott, a' milyennel kell a' szövetséges fejedelmeket fogadni. — Ez a' verekedés, mellyet ha Bautzentől el lehetne választani, méltán Bautzeni verekedésnek neveztethegne; előjátéka volt a' Würschemi verekedésnek.

Azonközben lassan lassan által látta azt az ellenség, hogy őtet a' maga állásából erőhatalommal ki lehet nyomni. Nem volt többé olly remenységben, ettől a' szempillantattól fogva érezni kellett a' maga megvertetésének előjáb postáit, minden intézetjeit megváltoztatta, minden eleve tett munkái és 300 redutjai haszontalanok voltak, positiójának jobb szárnya, melly a' 4-ik corpusal által ellenben állott, ármádájának derekává lett, és jobb szárnyát, melly hadi népének leg jobb részéből állott, a' Moszkwai hertzeg corpusával által ellenben kellett állítani, és olly helyre húzni, mellyet nem esmért.

Majus 21-ik napján, reggeli 5 órakor, Napoleon Császár a' Bautzen előtt $\frac{3}{4}$ mérföldre fekvő tetőkre ment. A' Reggioni hertzeg azokon a' tetőkön, a' mellyeket az ellenség a' maga jobb szárnyával védelmezett vala, apró fegyverből keményen tüzelt. Az Oroszok, a' kik ezen positionak fontos voltát jól érzették, hadi seregeiknek jobb részét oda állították ki, hogy bal szárnyok meg ne kerültesen. A' Császár a' Reggioni és Tarenti Hertzegeknek meg parautsólta, hogy a' verekedést folytassák, hogy annál fogva az ellenségnek bal szárnyát megakadályoztathassák, hogy onnan ki ne mozdúljanak, és a' valóságos megtámadást, mellynek resultatumát, az az, következését déli előtt, vagy délután egy óráig meg nem lehetne tudni, eltitkollyák.

A' Raguzai hertzeg (Marsal Marmont) ezer ölnire a' maga positionjából előbre nyomulván szörnyűképen tüzelt az ellenség a' maga sántzaiából és redutjaiból. A' testőrök, és az armádának tartalék seregje, gyalogság, lovasság, mellyek a' tetők mellett el voltak rejtve, jobbra balra, könnyű úton előbre nyomulhattak, a' miot tudniillik azon napnak történetei kívánták vala, 's ilyenképen ki nem tanulhatta az ellenség a' megtámadásnak valóságos pontját. — Ezen hivatal szerént való tudósításnak hátra lévő részét a' jövő posta napon.

II. Az Albis folyóvíz alsó részéről.

Hogy a' jelenvaló körülállások közt egészen más ábrázatba öltözött legyen Hamburg városa, könnyen el lehet hinni. A' lakosoknak fele része honnyából kiköltözött, az othon maradt férfiak pedig a' városon kívül, és a' lárma piatzokon fegyverben állanak, 's vigyáznak; a' munkáról senki sem gondolkozik, minden útzák üresek és puszták; mindazáltal reményljük, hogy nem sokára minden jobbra változik, és az a' kétséges kimenetelű állapot, mellyben már régen fetrengünk, meg fog szűnni.

Egy Hamburgi Majus 21-ik napján írt levelében, melly a' Berliini újság levelekbe van bétk-

tatva, így adatik elő azon városnak szomorú állapotja: A' múlt szerda után következett éjjel irtódtató ágyú durrogások által ébresztettük fel álmunkból, 24 fontos golyóbisokkal lövöldöztek reánk a' Frantziák, és sok granatokat vetettek bé városunkba, mellyek között sok hullott a' város közép útzáira, és sok házakat megkarosított. Egy nagy golyóbis az építő hely szomszédságába esett le, a' hol a' testőrző polgároknak kvártélyok van, és a' hol egynehány puska poros hordók voltak letéve. — A' polgároknak ágyúik sem halgattak, 's három ágyúikat meg is némították az ellenségnek. — Ezen a' napon 2500 Svédus katonák érkeztek szekerekkel Hamburgba, és még többek is várattak. Generál Báró Tettenborn a' Dánusoknak onnan való elmenetelek után három egész nap hatalmasan védelmezte azon várost, egynehány 100 gyalogkatonától és az oda való polgároktól hathatósan segítettvén.

A' Frankfurti újságoknak 7-ik Juniusi darabjában következő Brémai tudósítás olvastatik: Fr. Generál Vandamme, a' ki Majus 29-ik napjának reggelén az Albison az Ochsenwerderi szigetbe által ment, onnan az ellenséget elűzte, és nem keveset fogságra is ejtett közöttök. De avval meg nem elégedett, hanem azon a' napon továbbra is folytatta munkáját. — Generál Dumonceau (olvast Dūmonco) Winsen mellett az Albison által ment, mellyet látván az ellenség, és attól félvén, hogy körül vétetik, a' békövetkezett éjjel Hamburg városából kiköltözött, mellybe miagyárt akkor bé ment Vandamme Fr. vezét.

Jobbítás. — E' folyó Sz. Iván havának 11-ik napján költ 47-ik Magy. Kurirnak 675-ik lapján, a' 18-ik sorban Julius 8-ik napja helyett, azon hónapnak 20-ik napját kell érteni; a' 659-ik lappon alólról számlálván a' 6-ik sorban, ezen szók helyett: minden *harmad* napban, kell minden *ötöd* napban olvasni.

D. D. S.